

Ctnost – láska

„Dovršením všech našich děl je láska. To je náš cíl; kvůli němu běžíme, běžíme k této metě; až tam dorazíme, najdeme tam odpočínutí.“¹

Katechismus katolické církve² rozlišuje dva typy ctností: lidské a božské. Mezi lidské patří moudrost, spravedlnost, statečnost, mírnost. Mezi ty božské patří víra, naděje a láska. Já jsem se rozhodl napsat pojednání o té poslední – a myslím té nejdůležitější – a to je láska.

Z psychologického hlediska, můžeme rozlišovat tři stupně slova láska. První je *zamilování*. To znamená fyzické přitahování. Můžeme se s tím setkat ve chvíli, kdy druhého člověka neznáme, ale je mi sympatický. Ovšem musíme si uvědomit, že toto přitahování je spíše chemické, resp. hormonální. Z toho vyplývá, že tato láska není nějak hluboká, neboť jeden druhého nezná. A stačí málo – např. vada na kráse, okoukaní aj. – a z lásky nic nezbude.

Druhý druh lásky je *úcta*. Ano, druhého člověka mohu mít rád, pro jeho autoritu, vzor apod. Ani tato láska, mohu-li to tak napsat, není nějak hluboká. Opět se jedná o povrchní vztah. Opět stačí velmi málo – ztráta autority – a láska je pryč. Proti těmto dvěma druhům „lásky“ je tu ta třetí, pravá.

Nevybuduje se během chvíle, ale naopak opravdová *láska* se utváří velmi dlouho. Je to až tehdy, kdy zamilování přejde v lásku, resp. kdy z opojení vztahem přejdu v opravdový vztah a mohu o druhém alespoň s trochou skromností říci, že ho znám. Je to až tehdy, kdy neznám jen jeho klady, ale i jeho zápory. A přesto ho mám rád. Je to stav, kdy mezi lidmi vzniká pevná vazba, která se jen tak něčím nezničí. Nejlépe je to napsáno v Bibli ve Velepísni lásky³. Ano, toto je skutečně ta práva láska, která splňuje vše, co bylo napsáno výše. Skutečná láska je opravdu až tehdy, vidím-li u druhého chyby a přesto ho mám rád. Pokud toto funguje, tak tato silná vazba je schopna překonat většinu rozdílů ve vztahu mezi lidmi i Bohem. Protože pokud někoho mám opravdu rád, jak mu mužů lhát, jak ho mužů podvádět, jak mu nemůžu pomoci, když vidím, že mou pomoc potřebuje? Pokud je mezi dvěma lidmi opravdová láska, pak není nic, co je rozděluje, ale naopak je vše ještě více spojuje. Není tak lži, sobectví, podvádění aj. Tohle všechno je důsledek nelásky mezi lidmi. Pokud by se lidé měli opravdově rádi, čili nebylo by to jen zamilování nebo úcta, pak by mezi takovými lidmi nebylo nic špatného. Ovšem lidi nedokážou tak milovat. Člověk se snaží preferovat sám sebe a své potřeby. Málo mu záleží na druhém. A proto je mezi lidmi málo lásky a tím pádem sobectví, lež, podvody aj. Pokud tedy chceme žít opravdu spokojeně a v klidu, musíme usilovat o opravdovou lásku. Čím více se totiž budeme snažit opravdově druhého milovat, tím méně bude neshodu, rozvodu, hádek a všeho, co negativně ovlivňuje naši společnost a nás samotné.

Shrnuto a podtrženo... Pokud nebudu jen v životě hledat svůj prospěch, ale prospěch toho druhého a budu druhé opravdově milovat, dokážu mnohem víc, než ostatní, kteří toto nedělají. I když to tak možná nevypadá. Moje srdce bude naplněno nesmírným pokojem a láskou, která z něho poteče a bude zavlažovat druhé lidi po lásce toužící. A já sám budu šťastný, že tuto lásku mohu rozdávat, protože pokud budu mít opravdovou lásku, budu šťastný ze štěstí druhých. Totiž opravdové štěstí člověka je v tom, když sám má opravdovou lásku a lásku může přijímat. Jak ale mohu přijímat lásku, pokud ji nerozdávám? Prvně já musím sebe připravit na lásku tím, že ji budu rozdávat a pak teprve jsem připraven na to ji přijímat. V opačném případě bych byl sobecký – chtěl bych jen brát, ale sám nic nedávat. To se ovšem neshoduje s opravdovou láskou, a tím pádem by mi chyběla ta nejdůležitější lidská potřeba a tou je láska. Chceš být tedy šťastný? Pak musíš začít dávat lásku a sám se nebát ji přijímat. Nebo-li jak praví Bible: „*Jak chcete, aby lidé jednali s vámi, tak jednejte vy s nimi.*“⁴ A já bych to doplnil o filtr a tím je láska. Čili chovejte se k druhým tak, jak chcete, aby se druzí chovali k vám a při tom k druhým přistupujeme s opravdovou láskou. A pokud toto bude dělat na sto procent i druhý člověk, pak v takovém vztahu nebude nic, co vede k jeho destrukci.

1 Sv. Augustin, In epistulam Johannis ad Parthos tractatus, 10,4.

2 Katechismus katolické církve. Vyd. 2. [dopl. a opr.], v KN. 1. Překlad Josef Koláček. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, 793 s. ISBN 80-719-2488-1.

3 1. Korintským 13

4 Lukáš 6:31

Možné příčiny nelásky mezi lidmi mohou být:

- lásku nepoznali, tak neví, co to je
- poznali, ale jen v malé míře a nedokáží lásku dávat a nebo jen v malé míře
- rezignovali na opravdovou lásku:

V dětství nepoznali lásku od rodičů, pak se začali osamostatňovat a hledat lásku jinde, protože se za lásku k rodičům stydí. Hledají ji u kamarádů, vrstevníků, známostí. Ale nenachází a nebo nenachází v dostatečně míře či nachází něco, co není plnohodnotnou láskou.

Pud po lásce je tak silný, že bez lásky nemohou žít. A co tedy dělat když u druhého nenacházím opravdovou lásku? Příčina bývá nejčastěji ta, že ani ten druhý nedokáže opravdově milovat. Vlastě i on touží po lásce od toho druhého. A tak se dostávají do slepé uličky. A jak z tohoto neskutečně skličujícího stavu ven? Dneska svět zná jediný možný způsob a to je sex. Sex se stává pro dnešní lidí maximem, jak druhému vyjádřit lásku. Je to ale to správné řešení? O tomto problému jsem již psal v zamyšlení s názvem „Nevyhovuješ mi? Tak si jdi...“ Proto Ježíš nabádá učedníky k opravdové lásce slovy: „*To je mé přikázání: Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás*“⁵.

Výše uvedené principy lásky, bych chtěl aplikovat na život velikého světce Dona Boska. Byl to velký světec, který svůj život zasvětil kněžskému životu a práci s mládeží, o které se nikdo nechtěl starat. Jeho největším životním dílem bylo založení kongregace salesiánů, díky které žije dodnes. Více o jeho životě jsem psal v eseji „Don Bosko“.

Lásku, kterou měl Don Bosko, bych rozdělil do dvou dimenzí – na lásku k Bohu a k lidem. Z jeho životopisu víme, že Boha opravdově miloval. Nabídl se mu cele v životě kněze a pak hlavně skrze službu mládeži. Naplnil tak slova písma: „*cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratrů, mně jste učinili.*“⁶ Rozhodně se nejednalo jen o zamilování směrem k Bohu, protože to by jinak nevydržel – tak obětavě sloužit celý život. U něho „zamilování“ přešlo v pravou lásku. Nebyla to ani vypočítavost, se kterou by k víře přistupoval. Neohlížel se na to, co z toho bude mít, že věří, že je knězem a že se stará o ty nejubožejší. Naopak. Za svoji dobrotu sklidil od okolí nenávist a potupu. Jeho veliká láska k Bohu se ukazovala i v jeho životě a bylo vidět, že mu Bůh žehná. Ač neměl nic, přesto měl všechno.⁷ Měl i mnoho darů. Ale tím největším byla láska k mládeži. Opravdu je miloval jako své děti. Mohli k němu chodit kdykoliv s čímkoliv a vždy byl ochoten jim pomoci. Hledal způsoby, jak je přivést na správnou cestu. Hleděl si víc svých svěřenců, než sám sebe. Plakal s plačícími a radoval se s radujícími.⁸

Bůh mu ve snech ukazoval mnoho věcí. Jeden z takových snů byl ještě v mládí, kdy se mu zjevilo veliké světlo, které říkalo: „*Tyto své přátelé nezískáš bitím, ale vlídností a láskou*“⁹. A právě na tomto stavěl svoje poslání: mírnost a láska. Bosko tak miloval Boha a bližní, že v jeho životě nebylo místo pro lež, podvod, sobectví apod., ale naopak byl otevřen k pomoci, když viděl, že jeho pomoc někdo potřebuje. Právě proto, že „*v životě nehledat svůj prospěch, ale prospěch toho druhého*“¹⁰ a že druhé opravdově miloval, dokázal toho za života tolik vykonat, že to nejsme ani schopni pochopit. Jeho srdce tak bylo naplněno pokojem a láskou, která z něho vyzařovala a zavlažovala druhé lidi po lásce toužící. A k tomu všemu byl opravdově šťastný – jak jsem to uváděl výše v pojednání o lásce.

A jak to všechno dokázal? V první řadě to byla Boží milost. A v řadě druhé také to, že byl na lásku zvyklý a lásku znal od své maminky Markéty, která ho vychovávala. Dokonce jí i poprosil, zda by nešla sloužit do oratoře spolu s ním a pečovat o hochy a být tak mamkou pro všechny, kterou někteří často ani neměli. A protože byla i ona naplněna láskou, toto poslání – ač pro ní nesmírně těžké – přijímá. Ani ona ani její syn nebyli sobečtí k potřebám druhým. Don Bosko je zdárným příkladem toho, že kněz se nezříká lásky tím, že nevstupuje do manželství, ale naopak. Lásku, kterou mohl dávat manželce a rodině, mohl rozdávat širšímu okolí. A tak můžeme na jeho životě vidět, že pravidla v oblasti sexuality mají své místo v manželství, ale i v podobě celibátu, jako to bylo u Dona Boska.

5 Jan 15,12

6 Matouš 25:40

7 „máme proč se smoutit, a přece se stále radujeme; jsme chudí, a přece mnohé obohacujeme; nic nemáme, a přece nám patří vše.“ (2. Korintským 6:10)

8 srov. Římanům 12:15

9 BOSCO, Teresio. Don Bosco. Řím, 1989, 427 s., Zpracováno na podkladě italského originálu: Teresio Bosco, Don Bosco, LDC, Torino, 1975.

10 viz výše

„Konečně, bratři, mějte zájem o všechno, co je pravdivé, co je čestné, co je spravedlivé, co je nevinné, co je milé, co slouží dobré pověsti, a o každou zdatnost nebo činnost (která si zaslouhuje) chvály.“¹¹

„Ctnostný život spočívá v tom, že se stáváme podobnými Bohu.“¹²

Citace z Katechismu katolické církve o lásce:¹³

Ctnost je trvalá a pevná dispozice konat dobro. Dovoluje člověku nejen konat dobré skutky, nýbrž i vydávat ze sebe to nejlepší. Ctnostná osoba všemi svými smyslovými i duchovními silami směřuje k dobru, hledá je a volí v konkrétním jednání.

Lidské ctnosti jsou pevné postoje, ustálené sklony, trvale nabyté dokonalosti rozumu a vůle, které řídí naše skutky, vnášejí řád do našich vášní a usměrňují naše chování podle rozumu a víry. Jejich plodem je snadnost, sebeovládání a radost při úsilí o mravně dobrý život. Ctnostný člověk je ten, který svobodně koná dobro.

Mravních ctností se dosahuje lidským úsilím. Jsou to plody i zárodky mravně dobrých skutků; uzpůsobují všechny mohutnosti lidské bytosti k tomu, aby vstoupila do společenství božské lásky.

Láska je božská ctnost, kterou milujeme Boha nade všechno pro něho samého a svého bližního jako sebe z lásky k Bohu.

„Lásky však kdybych neměl, nejsem nic“ říká ještě apoštol. A všechny výsady, služba, dokonce i ctnosti... bez lásky „*nic neprospějí*“¹⁴. Láska je nejdůležitější ze všech ctností. Je první božskou ctností: „*Nyní trvá víra, naděje a láska, tato trojice. Ale největší z nich je láska*“¹⁵.

Božská ctnost lásky zaručuje a tříbí naši lidskou schopnost milovat. Povznáší ji k nadpřirozené dokonalosti božské lásky.

Vede-li křesťan mravný život oživovaný láskou, dává mu to duchovní svobodu Božích dětí. Nestojí před Bohem jako otrok, plný otrockého strachu, ani jako námezdník shánějící plat, ale jako syn, který odpovídá na lásku toho, který nás „*miloval dříve*“¹⁶.

Plody lásky jsou radost, pokoj a milosrdenství; láska vyžaduje velkodušnost a bratrské napomínání; je vlídností; vzbuzuje vzájemnost, projevuje se nezištností a štědrostí; je přátelstvím a společenstvím.

11 Flp 4,8

12 Sv. Řehoř z Nyssy, *Orationes de beatitudinibus*, 1: PG 44, 1200D.

13 *Katechismus katolické církve*. Vyd. 2. [dopl. a opr.], v KN. 1. Překlad Josef Koláček. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, 793 s. ISBN 80-719-2488-1.

14 1 Kor 13,1-4

15 1 Kor 13,13

16 1 Jan 4,19